

	Technika cyfrowa
Temat ćwiczenia Przerzutniki i rejestry	Numer ćwiczenia 3
Wykonawca Marcin Przewięźlikowski	Ocena

1 Cel ćwiczenia

Zapoznanie się z różnymi rodzajami przerzutników i zbudowanie z nich rejestrów SISO, SIPO, PIPO i PISO.

2 Przebieg ćwiczenia

2.1 Asynchroniczny przerzutnik RS

Widzimy, że przerzutnik działa zgodnie z przewidywaniami. Przerzutnik oparty o bramki NAND działa tak, jakbyśmy zanegowali wejścia przerzutnika opartego o bramki NOR.

2.2 Synchroniczny przerzutnik RS

Synchroniczny przerzutnik RS zmienia stan swoich wyjść tylko, gdy wejście zegara jest w stanie wysokim

Z analizy logicznej analizy widać, że zmontowany przerzutnik działa poprawnie.

Synchroniczne przerzutniki RS są często stosowane przy taktowaniu sieci cyfrowych - dzięki temu można być pewnym, że ich elementy są ze sobą zsynchronizowane i skoordynowane.

2.3 Synchroniczny przerzutnik JK

Przerzutnik JK ma dwa wejścia:

- jedynkujące
- kasujące

Jest on również synchroniczny. Jego działanie opisuje powyższa tabela prawdy. Jak widać na załączonym schemacie, przetestowanie tej tablicy w Multisimie zakończyło się sukcesem.

Ciekawostka: nazwa przerzutnika pochodzi od inicjałów **Jacka Kilby’ego** - wynalazcy układów scalonych (nie mylić z Jackiem Kirbym).

2.4 Przerzutnik D na podstawie asynchronicznego przerzutnika RS

Nazwa przerzutnika pochodzi z j. angielskiego - od słowa *data* lub *delay*. Jest to układ opóźniający - przepisuje sygnał wejściowy, ale tylko przy odpowiednim sygnale zegara. Jest to zatem także układ synchroniczny.

Przerzutnik D znajduje szerokie zastosowanie w budowie rejestrów.

2.5 Przerzutnik T na podstawie synchronicznego przerzutnika D

Przerzutnik typu T (eng. *Toggle*), który po podaniu stanu wysokiego na wejście T i opadnięciu sygnału zegarowego zmienia stan wyjścia na przeciwny od dotychczasowego. Znajduje zastosowanie w układach dzielenia częstotliwości przez 2.

2.6 Przerzutnik D na podstawie synchronicznego przerzutnika JK

Powyższy układ ilustruje budowę przerzutnika D za pomocą przerzutnika JK. Jak widać, inżynierzy elektronicy mają w budowie swoich układów do dyspozycji często całe wachlarze możliwości konstrukcyjnych dla zrealizowania tych samych potrzeb.

2.7 Przerzutnik T na podstawie synchronicznego przerzutnika JK

Powyższy układ ilustruje budowę przerzutnika T za pomocą przerzutnika JK.

Jak widać z powyższego i poprzedniego przykładu, prosty układ JK może być podstawą wielu przerzutników pełniących cały szereg różnych funkcji.

2.8 Rejestry na podstawie synchronicznych przerzutników D

2.8.1 Rejestr PIPO

PIPO - Parallel-In Parallel-Out - równoległe wejście i równoległe wyjście, czyli wejście i wyjście rejestru jest "szyną" 4 bitową - w każdym z przerzutników sygnał zmieniany jest tylko, gdy dany jest odpowiedni sygnał z zegara.

2.8.2 Rejestr SIPO

SIPO - Serial-In Parallel-Out - szeregowe wejście, równoległe wyjście - na pojedynczym wejściu podajemy ciąg bitów, a na wyjściu dostajemy 4 równoległe bity. Wejście każdego kolejnego przerzutnika D podłączamy do wyjścia poprzedniego, wejście pierwszego z nich podłączamy do źródła danych. Wyjście każdego z przerzutników to kolejne bity wyjścia rejestru. Z każdym kolejnym cyklem zegara bity przesuwają się w prawo. Bit najbardziej po prawej jest tracony, najbardziej po lewej jest odczytywany z wejścia szeregowego.

2.8.3 Rejestr PISO

PISO - Parallel-In Serial-Out - na wejściu podajemy wiele sygnałów (równoległe), zaś na wyjściu otrzymujemy sygnał szeregowy. Potrzebna jest możliwość wybrania - czy przesuwamy liczbę w rejestrze w prawo, czy też wczytujemy nową liczbę do rejestru wieloma wejściami. Osiąga się to następującą metodą:

Korzystamy z elementu o nazwie multiplexer - na wejściu dostaje on sterujący sygnał jednobitowy i dwa sygnały jednobitowe (źródła), między którymi będzie przełączał. W zależności od wartości sygnału sterującego, na wyjściu multiplexera pojawia się albo sygnał z jednego źródła, albo z drugiego. Na funkcji - jeżeli oznaczymy sygnał sterujący przez C, wejścia przez A, B, to multiplexer jednobitowy realizuje funkcję $Y = AC + B(\neg C)$, czyli jeżeli $C=1$, na wyjściu jest A, jeżeli $C=0$, na wyjściu jest B. W tym

wypadku jednym ze źródeł jest wyjście poprzedniego rejestru (bo chcemy móc przesuwać bity w rejestrze), a drugim jest wejście danych (czyli miejsce, skąd chcemy wpisać dane do rejestru). Do każdego wejścia równoległego oprócz pierwszego dodajemy taki multiplekser. Sygnałem sterującym jest SHnotLD - jeżeli sygnał sterujący jest wysoki to wykonujemy SHift - przesunięcie, a jeżeli jest niski, to wykonujemy LoaD - załadowanie nowej liczby do rejestru.

2.8.4 Rejestr SISO

SISO - Serial-In Serial-Out - ten rejestr szeregowo dostaje dane i szeregowo ma je zwrócić. Ponieważ na wejściu dostajemy cały czas jakiś sygnał, to chcemy zapobiec utracie to, co w rejestrze jest. Dlatego tutaj też stosujemy multiplekser korzystający z sygnału SHnotLD, tym razem jednak używamy go, żeby "zapętlić" wyjście szeregowe z wejściem. Wtedy sygnałem SHnotLD, wybieramy czy przesuwamy dalej dane w prawo gubiąc stare (dla sygnału 1 SHnotLD), czy też zapętlamy wyjście z wejściem, czyli efektywnie to co było w rejestrze, będzie się w nim zapętlać.

3 Wnioski

Dzięki temu ćwiczeniu dowiedzieliśmy się, jak przerzutniki mogą posłużyć ku wyjściu na kolejny poziom abstrakcji - do zbudowania rejestrów, skąd już tylko niewielki krok do asemblera i języków wysokiego poziomu.